

S. Sayısı : 229

Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değişik birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Maliye, Adalet ve Bütçe Komisyonları raporları (1/324)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 835, 6/1073

31 . III . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değişik 1 nci maddesinin tadiline dair olup Bakanlar Kurulunca 29 . III . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Hasan Saka

Gerekçe

Cemaat vakıfları öteden beri mensup oldukları cemaatler tarafından seçilen ve mahallî valiliklerince onaylanan heyetler marifetiyle idare edilegelmekte iken 2762 sayılı Vakıflar Kanunu uyarınca cemaatlerce idare olunan vakıflardan sayılarak idareleri bu kanun ve tüzüğün hükümlerine tâbi tutulmuş ve sonradan 3513 sayılı Kanunla bunların tek müteveli usulüyle idareleri kabul edilmiş ise de her iki tarzın - kuruluş ve güdümleri diğer vakıflara benzemediği cihetle - bunların bünyelerinin hususiyetlerine uygun olmadığı görülmesine ve meselâ gelir kaynaklarının bir kısmı olan tepsi, mum, kutular, vaftiz, düğün, nikâh, cenaze ve saire gibi teberruların hususiyetlerine ve aynı zamanda mütevellilerin azilleri halinde vakıflara bağlı Mektep, Kilise, Yetimhane, Hastane, Ayazma, Mezarlık gibi hayratın müşkül idaresine vakıflar teşkilâtının müsait bulunmamasına binaen mezkûr vakıfların kendileri tarafından idaresi muvafık görüldüğünden, bu maksadın sağlanması bakımından, Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesinin tadili için ilişik tasarı hazırlanmıştır.

Ancak bu vakıfların seçilecek şahıs ve heyetlerce idare edilmeleri keyfiyeti bunların Devletin âmme nezareti dışında kalacaklarını mutazammın bulunmayacağı cihetle lüzum görüldüğü takdirde ilgili makamlar ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından denetlenecekleri metinde ifade olunmuştur.

Cemaat ve bâzı sanat sahiplerine mahsus vakıflardan da 24 ncü madde uyarınca % 5 kontrol hakkı alınmakta idi. Bu tasarı ile sözü geçen vakıflar mülhak vakıflar meyanından çıkarıldığı cihetle artık bunlardan kontrol hakkı alınmayacağına göre birikmişlerinin henüz tahsil edilmiş kısmının kayıtlarının silinmesi için geçici madde kaleme alınmıştır.

İçişleri Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
İçişleri Komisyonu
Esas No. 1/324
Karar No. 15

6 . I . 1949

Yüksek Başkanlığa

Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değişik birinci maddesinin tadiline dair Bakanlar Kurulunun 29 . III . 1948 tarihli kararıyle Büyük Meclise sunulan kanun tasarısı ile gerekçesi Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Faik Ahmet Barutçu ve Vakıflar Genel Müdürü hazır oldukları halde İçişleri Komisyonunda incelendi.

Tümü üzerine açılan müzakerede tasarının getirdiği yenilik Cemaat Vakıfları ile bâzı esnaf ve sanat sahiplerine mahsus vakıfların mülhak vakıflar katagorisinden ayırarak bunların tek mütevellî yerine Cemaatler veya mensup oldukları sanat erbabı tarafından seçilen heyetler marifetiyle idarelerini istihdaf etmektedir. Bu konuda Hükümet gerekçesinde zikredilen mucip sebepler vârit görülerek tasarının esaslı ve birinci maddesi oy birliğiyle kabul olundu.

Diğer taraftan Mülhak vakıfların Vakıflar Genel Müdürlüğünce yüzde beş kontrol hakkı alındığı halde lüzum görüldükçe aynı veçhile denetlemeye tâbi tutulan Cemaat ve erbabı sanat vakıflarından kontrol hakkı alınmaması ve tahakkuklarının silineceğine dair geçici maddede sevki ayrı ayrı muameleleri istilzam etmek olacağı gibi esasen teftiş ve kontrol Devletin âmme hukuku itibariyle asli vazifelerinden ve Vakıflar idaresine terettüp eden teşkilât görevlerinden olmak itibariyle bunun karşılığında yüzde nispetiyle ve kontrol hakkı adıyla bir gelir alınması dahi yersiz ve adaletsiz görüldüğünden işbu kontrol hakkının büsbütün kaldırılması daha muvafık olacağı düşünülmüştür.

Esasen Cemaat Vakıflarının terkin edilecek kontrol hakları 150 000 lira raddesinde olup Mülhak Vakıfların yıllık kontrol hakları ise

40 - 45 bin lira civarında bulunduğuna göre bundan da vazgeçilmesine Hükümetçe muvafakat edilmiştir.

Bu sebeple Vakıflar Kanununun 34 ncu maddesinin kaldırıldığına dair hükmün ikinci madde olarak tasarıya derci; geçici maddenin ona göre kaleme alınması uygun görüldü.

Tasarının ikinci maddesi 3 ncu ve 3 ncu maddesi 4 ncu madde olarak aynen ve heyeti umumiyesiyle kanunun unvanı tadilen oy birliğiyle kabul edildi.

Havalesi gereğince Maliye ve Adalet, kararımızın Vakıflar Bütçesine tesiri bakımından da Bütçe Komisyonlarına sevkedilmek üzere saygılarımızla Yüksek Başkanlığa arz olunur.

İçişleri K. Başkanı	Baş. V.	Sözcü
Tekirdağ	Çorum	Kars
C. Uybadın	A. Tüzün	A. Eyidoğan
Kâtip		
Balikesir	Antalya	Bolu
F. Tiritoğlu	R. Kaplan	H. Ş. Adal

Bolu

Bu vakıfların hesaplarını her sene tetkik etmek ve hiç olmazsa cüzi bir miktar kontrol ücreti almak fikrindeyim

İ. Yalçın

Çorum	Giresun	Giresun
S. Karafakroğlu	E. Dizdar	T. Ekmen
Gümüşane	Kayseri	Konya
A. K. Varınca	F. Apaydın	Ş. Ergun
Muş	Siird	Sinob
H. Onaran	L. Yavuz	S. Batur
Zonguldak		Yozgad
H. Orhon		İ. Olgun

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/324
Karar No. 27

27 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

Hükümetçe hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 29 . III . 1948 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı İçişleri Komisyonunun raporiyle beraber Komisyonumuza havale olunmakla Vakıflar Genel Müdürlüğü temsilcisinin huzuriyle okunup incelendi.

Halen mülhak vakıflar gibi muameleye tâbi tutulmakta olan Cemaat vakıfları ile esnaf ve sanat sahipleri tarafından yapılmış olan vakıfların özelliklerini nazara alarak bunlar hakkında hususi bir idare şekli derpiş eden işbu kanun tasarısı Komisyonumuzca da uygun görülmüş ve bunlardan kontrol hakkı alınması da muvafık

bulunmuştur.

Bu sebeple İçişleri Komisyonu tarafından hazırlanan metin aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna ve ilgisi dolayısıyla de Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Ko. Bakanı Y.

Samsun

R. Işıtan

Kâtip

Kastamonu

A. Tokgözlü

İstanbul

S. Adato

Bu Sözcü

Kastamonu

Â. Toközlü

Afyon Karahisar Çankırı

H. Veziroğlu R. Dolunay

Kastamonu Malatya

H. Çelen Dr. H. Fırat

Ordu

H. Yalman

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/324
Karar No. 37

11 . IV . 1949

Yüksek Başkanlığa

Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değişik birinci maddesinin değiştirilmesine dair olup Hükümetçe hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 29 . III . 1949 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyrulmakla Vakıflar Genel Müdürlüğü temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Yapılan görüşmelerden sonra bu kanun tasarısının: «Cemaat vakıfları öteden beri mensup oldukları cemaatler tarafından seçilen ve mahallî valiliklerince onaylanan heyetler marifetiyle idare edilmekte iken 2762 sayılı Vakıflar Kanunu uyarınca cemaatlere idare olunan vakıflardan sayılarak idareleri bu kanun ve tü-

zümü hükümlerine tâbi tutulmuş ve sonradan 3513 sayılı Kanunla bunların tek müteveli usulüyle idareleri kabul edilmiş ise de her iki tarzın kuruluş ve güdümleri diğer vakıflara benzemediği cihetle bunların bünyelerinin hususiyetlerine uygun olmadığı görülmesine ve meselâ gelir kaynaklarının bir kısmı olan tepsi, mum, kutular, vaftiz, düğün, nikâh, cenaze ve saire gibi teberruların hususiyetlerine ve aynı zamanda mütevellilerin azilleri halinde vakıflara bağlı mektep, kilise, yetimhane, hastane, ayazma, mezarlık gibi hayratın müşkül idaresine vakıflar teşkilâtının müsait bulunmamasına binaen mezkûr vakıfların kendileri tarafından idaresi muvafık görüldüğünden bu maksadın sağlan-

ması bakımından, Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesinin tadili» düşüncesiyle sevk edildiği anlaşılmıştır.

Komisyonumuz, bu mucip sebeplerle hazırlanan kanun tasarısının kabule şayan olduğunu ve yine bu vakıfların, seçilecek şahıs ve heyetlerce idare edilmeleri keyfiyeti bunların Devletin âmme nezareti dışında kalacaklarını mutazammın bulunmıyacağı cihetle lüzum görüldüğü takdirde ilgili makamlar ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından denetlenebileceklerini ve bu tasarı ile, sözü geçen vakıflar mülhak vakıflar meyanından çıkarıldığı cihetle artık bunlardan kontrol hakkı alınmıyacağına göre birikmişlerinin henüz tahsil edilmemiş kısmının kayıtlarının silinmesi için geçici maddenin de metne eklendiğini nazara alarak İçişleri Komisyonunca kaleme alınan kanun metninin aynen ve oy birliğiyle kabulüne karar vermiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tev-

di edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Sözcü
Kayseri	Kayseri
R. Özsoy	S. Feyzioğlu
Ankara	Antalya
Emin H. Ergun	N. Aksoy
Balıkesir	Bursa
S. Örgüven	Atıf Akgüç
Bursa	Denizli
A. Konuk	N. Küçüka
Erzincan	Erzurum
A. Fırat	Ş. İbrahimhakkıoğlu
İsparta	İstanbul
R. Güllü	M. H. Gelenbeğ
İzmir	Kastamonu
Ekrem Oran	Dr. F. Ecevit
Konya	Manisa
H. Karagülle	F. Uslu
Mardin	Muğla
M. K. Boran	N. Öasan

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/324

Karar No. 148

24 . V . 1949

Yüksek Başkanlığa

Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değişik birinci maddesinin tadiline dair başbakanlığın 31 . III . 1948 tarihli ve 6/1073 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı İçişleri, Maliye ve Adalet Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza havale buyurulmakla Başbakan Yardımcısı Nihat Erim ve Vakıflar Genel Müdür Yardımcısı hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Tasarı, 2762 sayılı Vakıflar Kanununun değişik birinci maddesi gereğince mülhak vakıflar arasında bulunan ve idaresi bu nevi vakıfların idare tarzındaki hükümlere bağlı olan cemaat vakıflarıyla bâzı esnaf vakıflarının mülhak vakıflar arasından çıkarılmasını ve bunların ayrı bir sistemle idaresini ve aynı kanunun 24 ncü maddesiyle alınmakta olan murakabe hakkının bu vakıflardan alınmamasını temin maksadiyle hazırlanmıştır.

Tasarının İçişleri Komisyonunda görüşülmesi sırasında murakabe hakkının alınmaması hakkındaki hükmün mülhak vakıfların hepsine teşmili uygun görülmüş ve bu esasa göre hazırlanan metin Maliye ve Adalet komisyonlarına da aynıyle kabul edilmiştir.

Alınan izahlara göre cemaat vakıflarının tasarısı ile teklif edilen şekilde idaresi Komisyonumuza da uygun görülmüştür. Ancak, maddenin yazılış şekline nazaran adı geçen birinci maddede mevcut ve yaşaması istenen bütün hükümler tekrarlanmakta olduğundan Komisyonumuz yalnız değişen hükmün bu madde ile tedvinini ve değişmeyen kısımların maddeden çıkarılmasını usul bakımından da ve fıkradaki (bâzı sanat sahipleri) kaydının alınan izaha göre (Esnafa mahsus) şeklinde ifadesini vüruh yönünden uygun görmüş ve madde bu değişikliklerle yeniden yazılmıştır.

Tasarının ikinci maddesinde de sanat sahipleri kaydı birinci maddeye uydurulmuştur.

İkinci ve üçüncü maddeler üç ve dördüncü maddeler olarak kabul edilmiştir.

Bu değişikliklerle yeniden hazırlanan tasarı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözöü
Mardin	Diyarbakır	Ankara
R. Ertan	İ. H. Tigrel	M. Eriş

Amasya
A.K. Yiğitoğlu
Diyarbakır
Ş. Uluğ
Kastamonu
M. Akalın
Rize
T. B. Balta

Ankara
C. Gölet
İsparta
K. Turan
Malatya
M. S. Eti
Samsun
M. A. Yörüker
Tokad
R. A. Sevengil

Aydın
Gl. R. Alpman
İstanbul
Dr. A. Adıvar
Niğde
R. Gürsoy
Seyhan
A. R. Yüregir

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değişik 1 nci maddesinin tadiline dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla değiştirilen 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

4 Ekim 1926 tarihinden önce vücut bulmuş vakıflardan;

A) Bu kanundan önce zaptedilmiş bulunan vakıflar;

B) Bu kanundan önce idaresi zaptedilmiş olan vakıflar;

C) Mütevelliliği bir makama şart edilmiş olan vakıflar;

Ç) Kanunen veya fiilen hayrî bir hizmeti kalmamış olan vakıflar;

D) Mütevelliliği vakfedenlerin ferilerinden başkalarına şart edilmiş vakıflar; ;

Vakıflar Genel Müdürlüğüne idare olunur. Bunların hepsine birden (Mazbut vakıflar) denir.

Mütevelliliği vakfedenlerin ferilerine şart edilmiş vakıflara (Mülhak vakıf) denir. Bunlar mütevellileri tarafından idare olunur. Mütevelliler Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve Genel Müdürlük de İdare Meclisinin kontrolü altındadır.

Cemaatlere ve bâzı sanat sahiplerine mahsus vakıflar, bunlar tarafından seçilen şahıs veya heyetlerce idare edilir. Bunlar ilgili makamlarla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından lüzumu halinde denetlenirler.

GEÇİCİ MADDE — Vakıflar Kanununun 24 ncü maddesi dışında kalan vakıflar için tahakkuk ettirilmiş olan kontrol haklarının kayıtları silinir, tahsil edilmiş olanlar geri verilmez.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı
Barutçu

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
2762 sayılı Vakıflar Kanununun muaddel birinci maddesinin değiştirilmesine ve 24 ncü maddesinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen

MADDE 2. — Vakıflar Kanununun 24 ncü maddesi kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Mülhak Vakıflar ile Cemaatlere ve bâzı sanat sahiplerine mahsus vakıflar için tahakkuk ettirilmiş olan kontrol haklarının kayıtları silinir; tahsil edilmiş olanlar geri verilmez.

MADDE 3. — Hükümetin ikinci maddesi aynen

MADDE 4. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2762 sayılı Vakıflar Kanununun muaddel birinci maddesinin mülhak vakıflara ait hükmünün değiştirilmesine ve 24 ncü maddesinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 3513 sayılı Kanunla tadil edilen birinci maddesinin mülhak vakıflara ait hükmü aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Mütevelliği vakfedenlerin fer'ilerine şart edilmiş vakıflara (Mülhak vakıflar) denir. Bunlar mütevellileri tarafından idare olunur.

Mütevelliler Vakıflar Genel Müdürlüğünün ve Genel Müdürlük de İdare Meclisinin kontrolü altındadır.

Cemaatlere ve esnafa mahsus vakıflar, bunlar, tarafından seçilen kişi veya heyetlerce idare edilirler, ilgili makamlarla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından denetlenirler.

MADDE 2. — Vakıflar Kanununun 24 ncü maddesi kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Mülhak vakıflar ile cemaatlere ve esnafa mahsus vakıflar için tahakkuk ettirilmiş olan kontrol haklarının kayıtları silinir. Tahsil edilmiş olanlar geri verilmez.

MADDE 3. — Hükümetin ikinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin üçüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Ş. Devrin</i>	<i>Münir Birsal</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı V.
<i>M. H. Göle</i>	<i>T. B. Balta</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>Ş. Adalan</i>	<i>Reşat Ş. Siner</i>
Bayındırlık Bakanı	Ekonomi Bakanı
<i>Gülek</i>	<i>C. Ekin</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı	Gümrük ve Tekel B. V.
	<i>Ş. Adalan</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>Ş. Koçak</i>
Ticaret Bakanı	Çalışma Bakanı
	<i>T. B. Balta</i>

